Oprac. Zespół

Edycja źródeł do dziejów ziemi łomżyńskiej i wiskiej[1]

Akta sejmikowe ziemi łomżyńskiej [materiał roboczy, z zachowaniem oryginalnej pisowni][2]

Ks. Zambrowska *Oblata*
Rok 1776 - 1777
N 694 f 986

Actum Zambroviae Curia
regia die prima mensis Augusti
1776

Obl gen Tomasz Budziszewski

Przed tobą najasniejszy Stanisławie Auguscie królu i panie nasz miłościwy i przed wami całej rzeczypospolitej stanami my niżej podpisani manifestami przez wielmożnego Romualda Wyszkowskiego podkomorzego, Hylarego Trzaskę chorążego, Jana Skarzynskiego sędziego ziemskiego, Florjana Drewnowskiego podczaszego, Michała Staniszewskiego cześnika, Tomasza Staniszewskiego wojskiego ziemi łomżynskiej urzędników i innych obywatelów, różnemi czasami i przed różnemi księgami zaniesionymi oskarzeni, niniejszy zanosiemy swymi i innych z nami trzymających imieniem manifest, którego Osnowa następująca. Jeżeli każdego w tej rzeczypospolitej w równości zrodzonego na łonie Ojczyzny i praw wychowanego obywatela jest razem z życiem wlaną powinnością być gorliwym o religją wiernym majestatowi, posłusznym prawu, oraz wspólnego ojczyzny i współobywatelów pilnie przestrzegającym dobra, tedy z gruntu przeistoczenie tych obowiązków, jako w każdym występue jest i nieznośne tak tym bardziej w urzędnikach każdej ziemi nie może być tylko odpuszczonym przed Bogiem i ojczyzną grzechem, jesli aż urzędnicy najswiętsze religii gwałcą obowiązki, jeżeli winny respekt i wierność majestatowi wątłą w mniej oswieconych od siebie obywatelach sami wielorakiem onych obarczając nieszczęsliwosciami, i do publicznego narzekania dając przyczyny, jeżeli wszystkie prawa niedogadzające własnemu interessowi przestępują bezwzględną jeżeli wspólbraci szlachtę od równej z sobą części legislacii absolutnie usiłują wyłączyć, zgromadzoną na sejmik szlachtę nazywając tumultem wolne upomnienie się o zabrane za prowianty pieniądze przestępstwa prawa jednomyslne nie pozwalam na niektórych gwaltem cisnących się do poselstwa wrzawą i zle odprawionym sejmikiem, jeżeli na zycie i zdrowie dobrze intencjonowanych jawnie się odgrażają a czyste

[1] Edycja źródłowa zrealizowana zrealizowana w porozumieniu z Biblioteką PAU i PAN w Krakowie w ramach podjętego przez ŁTN im. Wagów przedsięwzięcia dokonania całościowej edycji źródłowej akt sejmikowych łomżyńskich, wiskich i nurskich ze zbiorów Biblioteki PAU i PAN w Krakowie (2021-2023).
[2] Odpisy laudów i instrukcji sejmikowych. Rkps 8332 z lat 1674-1794 znajdujący się w Tekach Pawińskiego, przechowywanych w Bibliotece Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie. Materiał roboczy z zachowaniem oryginalnej pisowni.

mysli i czynnosci onych oczerniają manifestami, tak się to jednak dzieje od niemałego już czasu w naszej ziemi Łomżyns, a swieży tego na sejmiku przedsejmowym przez niektórych jmc urzędników kupić blizniemu zgorszeniu dany przykład najdowodniej te rzecz objasnia. Co ażeby tym jawniej całemu będąc wiadome *publicum* służyło ku powsciągnieniu za wziętej na złe tychże urzędników imprezy o pokazaniem ucisków i niewinności szlachty oraz prawności odprawionego sejmiku jak się rzeczy na nim działały nieniejszym manifestem *ad acta* podajemy, wielm podkomorzy sędzia ziemski i podczaszy łomżynski ogłosiwszy się pretendentami do poselstwa gdy po obraniu *unanimitte vot* marszałka sejmikowego i assessorów i po wykonanej od nich podług prawa przysiędze przystąpił marszałek do nominacii kandydatów na poselstwo cały liczne zgromadzony sejmik jednosłownym nie pozwalam okrzyknął tychże wielmożnego podkomorzego sędziego i podczaszego łomżyńskiego każdemu z osoby wymiatając na oczy że jp sędzia będąc kommissarzem prowiantowym na jednych nieproporcjonalnie na drugich zbyt uciążliwie nakładał prowianty wszystkich wielorako pokrzywdził wielu zubożył i zniszczył a co najniesprawiedliwsze, że odebrawszy pozostałą za tenże prowiant znaczną summę pieniędzy, czescią ją sam zatrzymał, częścią w podział najniesprawiedliwie z innymi oddał korzyści, a lubo po dwa razy na zdanie kalkulacii za uniwersałami odkładane były sejmiki gospodarskie, od tych i od zdania kalkulacii wcale uniknął ze jmci pan podczaszy na czerwonych złł 200 za też prowianty odebranych będąc sekretarzem sejmowym wyrobił w przeszłej konfederacii *sancitum* (lubo się onem *volumine* konstitucii nieznajduje) że się temiż pieniędzmi z jp sędzią podzielił, że jpanu sędziemu *activitate sua* na przeszłym sejmie postarał się o konstitucję na przeniesienie ziemstwa Zambroskiego Kolińskiego i Ostrołęckiego do Łomży, mimo zlecenia i wiadomości obywatelów tejże ziemi owszem z nieznosnym onych dla odległości i złych przepraw pokrzywdzenie, że jmci pan podkomorzy czyli *ob nimiam dissimulationem* lubo *ex munere suo* bronić pokrzywdzonej szlachty powinien był czyli bardzo *ob complicitatem* z dwoma wspomnionemi urzędnikami do wzwyż wzmiankowanych szkodliwych dla obywatelów ich czynności należał tak sprawiedliwa w obywatelach o krzywdy i ucisk swój zelocya znacznym przeciwko wspomnionym urzędnikom fermentująca żalem nie mały czas trwała. *Hoc interstitio* podany za kandydata wielmożny miecznik łomżynski jednostajnymi na posła został wyniesiony głosami nominowany po nim wielm pisarz łomżynski widocznie takze miał *pluralitatem* lecz wielmożny podkomorzy sędzia i podczaszy żądali koniecznie wotowania, stało się zadość ządaniu onych i zaczęte konnotowanie wotów ze wszelką odprawiało się pilnoscią ale i w tem burzliwo niespokojność i niedowierzająco wątpliwym losom swoim nieufność, Wielmożnego sędziego i podczaszego tamowała i przerywała wotowanie.

Nakoniec gdy więcej jak tysiąc obywatelów dało swe wota, ciż wielm podkomorzy sędzia i podczaszy marszałka z assessorami z kościoła wyprowadzili na cmentarz nalegając o przeczytanie wotów. A gdy te ogłoszone dały poznać jpanu sędziemu zupełnie deklarującą się *pro parte* jpana *pluralitatem* nowe wszczął pretendowanie, ażeby jego przyjaciół jeszcze przypuszczono do wotowania na co jeden z assessorów wołał, kto ma dać na jpana sędziego wotum czekamy, ale wraz inni okrzyknęli go, że po promulgowaniu pierwsze na drugie wotowanie nie zezwalają. Dalej żądał jpan sędzia, aby posłowie podaną instrukcją zaprzysięgli, mające w tym tajemszy swój fortel pociągnienia tak swiątobliwym warunkiem znacznej na swą stronę partii szlachty tegoż wraz z nim wymagającym. Czego gdyby posłowie wiadomi *novellae legis* dispensującej od przysięgi wypełnić ociągali się, on na owczas gotów był stanąć na czele pretendentów do ofiarowania przysięgi. Jakogdyby w tym razie wielmożny miecznik wykonał przysięgę, a po nim wielmożny pisarz nim domieścił się do stolika nieco się zatrzymał jpan sędzia wczesnie już zaczął tryumfować głosząc że wielmożny pisarz unika przysięgi siebie zaś gorliwie do niej ofiarował, ażeby jezeli nieprzez elekcją, przynajmniej przez przysięgę dopiął pretendowanego poselstwa. Już po tym przystępującego do przysięgi wielm pana pisarza całym sobą niedopuszczał to sam rękami zrzucając stolik to ręcę kładącemu na krucyfiks z przyjaciółmi zatrzymując nareszcie stolik i krucyfiks połamali, co widząc marszałek unikając tumultu, ile zpoznioną do nocy porą snadno nastąpić mogącego, gdy nie mogł w wykonaniu przysięgi przez wielmożnego pisarza dogodzić żądzy obywatelów na tym przestał, że *pluralitate* był obrany, wszakże nazajutrz przysięgi tej wysłuchał w obecności wielmożnego starosty assessora w wielu innych, a przyszłym spisane *laudum* podał do ksiąg i tak całe sejmikowania dzieło z powszechną obywatelów ziemi łomzyńskiej tak zwolnić obranych godnych posłów, jako też z umieszczonych w jch instrukcii sprawiedliwych żądań swoich zakończyło się satysfakcją komu więc niezapruszona własnym interessem zrzenica czysto rozpatrzeć, a rozum za zle umiarkowanych passyi zapędem nieoslepiający bez uprzedzenia o tych czynnosciach sądzić dozwala, niechaj sam uzna, kto tu na sejmiku popełnił bezprawie czy marszałek promulgujący wota, iz ich więcej było na wielmożnego pisarza, czyli wielmożny sędzia *contra pluralitatem* gwaltem forsą i obstępem i te nocną porą do tumultów i spraktykowania przypowiedzianego na życie i zdrowie cnotliwych obywatelów odgrażania się zdolną wdzierający się do poselstwa, kto dalej popełnił bezprawie czy jmp szlachta niechcąca obrać wielmożnego sędziego i podczaszego za posłów swoich z przyczyn wyżej wytkniętych czy wielm pisarz i miecznik niczym nieskazani czystą serc swoich ofiarę poddający pod sąd i wolne obranie cnotliwych nieprzekupionych, jasną prostotą serca wiernie królowi jegomości i dobru

publicznemu przywiązanych współ braci szlachty, którzy sami jch do przyjęcia tej funkcii zapraszali z powszechnym aplauzem radzi będąc takowych posłów że jch z niepraktykowanego w równości jarzma przemocy od trzech urzędników potrafią wydzwignąć i krzywdy onychże windykować, kto nakoniec zgwałcił prawa i bezpieczeństwo sejmikowania czy wielmożny podczaszy, który z hałasem i strzelaniem do Łomzy wjeżdżał na sejmik, a podczas samego aktu tego pewnego szlachcica niechcącego mu sprzyjać oknem z swej stancii własną wyrzucił ręką, który z publicznym zgromadzeniem jawnie gotowemi pieniędzmi jednych sobie zakupował wota, drugich batogami od sejmiku odstraszał, na urodzonego zaś Budziszewskiego pisarzowicza Nurskiego do tych czas złosliwie kalumnie, czy przeciwnie winniejsza szlachta, która i dawnym przeciwko temuż wielmożnemu podczaszemu ujęta żalem i swieżo wykonanej zemsty nad współ bratem dopełnionej okropnym do żywego tknięta widowiskiem, a przecież w największym zapale żalem uniesiony indygnacii i sama usmierzała się oraz respektem tak zbawiennego dla ojczyzny dzieła i nad to przez urodzonego Budziszewskiego od wszelkiej natarczywości hamowana była. Te więc przyczyny które teraz tamowały jchm. tym *pluralitatem* slusznie i zawsze tamować powinne dotąd dopóki lubo przemocą i krzywdami od nich zagrzebiona szlachta zna przecież że wolnie jeszcze oddychać może i że pod łaskawym panowaniem króla jegomości pana naszego miłościwego jako najwyższego obrony sprawiedliwości wszelką mieć winna ufność i nadzieje pożądanego ządz swoich skutku. Co się zaś tyczy prawnie zgodnie *et in summa pluralitate* obranych posłów tych utrzymywać według prawa i sprawiedliwości oswiadczamy się stałym przedsięwzięciem popierania tej elekcii przed wszystkiem rzeczypospolitej stanami i tenże manifest do ksiąg autentycznych podać zlecamy na co się podpisujemy.

Tomasz Budziszewski pisarzewicz nurski mp.

Wojciech Grzymała podsędkowicz ziemi zambrows

Drewnowski p. łomżyński

Franciszek Boguski

Wojciech Jałwiński mp.

Wojciech Filipkowski

Michał Krajewski m.żż

Stanisław Wyszomirski mp.

Tadeusz Sułkowski mp.

Jan Długoborski mp.

G Budziszewski mp.

Jan Prószkowski mp.

Tadeusz Kolumna Walewski komornikowicz koleński

Karol Dąbrowski mp.

Kazimierz Rulikowski burgrabia grodzki zambrowski mp.

Jan Budziszewski pisarzewicz nurski mp.

F Kozikowski
Feliks Proszkowski mp.
Wawrzeniec Białobrzeski mpr.
Jan Sasinowski
Roch Sasinowski mp.
Symon Przyszkowski
Stanisław Przyszkowski
Paweł Szablewski
Jan Tyszka ręką trzymaną
Walenty Wdziękoński r. trzymaną
Wojciech Kołomyjski kładę krzyż
Maciej Kołaczkowski
Walenty Drożęcki
Piotr Gorski i Franciszek Grzymała r. trz.
Mateusz Suchnicki,
Onufry Rajkowski
Szymon Kurzątkowski rt.
Stanisław Wisniewski r.trz.
Hilary Wiśniewski rt.
Józef Sasinowski
Roch Zochowski mp.
Kazimierz Mierzejewski mp.
Benedykt Sasinowski mp
Antoni Skudniewski rt.
Bartłomiej Wiszowaty rt.
Antoni Pruszkowski ręką trzymaną
Michał Gronostajski rt.
Mateusz Kotowski rt.
Wojciech Wiszowaty rt.
Batłomiej Małachowski rt.
Seweryn Wiszowaty rt.
Grzegorz Borzymoski
Adam Gronostajski
Andrzej Brajczewski rt.
Szymon Kotowski rt.
Józef Brajczewski
Nikodem Duchnowski mp.
Gaspar Mioduszewski mp
Józef Gacki rt.
Sylwester Dąbrowski,
Jan Mierzejewski
Adam Jarnutowski,
Józef Modzelewski,
Józef Sasinowski,
Walenty Zalewski,
Łukasz Dzierzgowski,
Marcin Chojnowski,
Kazimierz Dłużniewski,
Józef Chojnowski
Hilary Wisniewski
Wawrzeniec Kossakowski
Adam Mierzejewski
Piotr Wisniewski
Walenty Baczewski
Piotr Modzelewski
Piotr Grochowski
Idzi Gronkowski,
Paweł Szabłowski,
Wojciech Kołomyski
Piotr Strzeszewski,
Walenty Mężeński
Franciszek Jaskucki
Wojciech Zyłowski
Wojciech Sasinowski
Wiktor Grochowski
Szymon Sasinowski,
Franciszek Obrębski
Wojciech Żelechowski

Adam Rykaczewski
Jakób Dąbkowski
Piotr Grochowski
Jan Grochowski
Grzegorz Załuska,
Wawrzeniec Krajewski
Franciszek Grochowski,
Józef Ciborowski
Szymon Boguski
Antoni Grądzki
Jakób Zaleski,
Wojciech Kołakowski,
Tomasz Jastrzębski,
Michał Olszewski,
Stanisław Dąbrowski mp.
Grzegorz Szulkowski,
Stanisław Ogonowski,
Jakub Proszkowski
Antoni Proszkowski
Jan Krajewski
Piotr Radgowski
Bartłomiej Konopka
Wojciech Pstrągowski
Paweł Filipkowski
Mikołaj Kamiarowski
Jakób Kamiorowski
Piotr Łukasz Marcinkowski
Stefan Gacki,
Emeryk Obidziński,
Jakób Kamiarowski,
Józef Kamiarowski,
Adam Mieczkowski,
Jakób Duchnowski
Ignatius Grochowski mp.

Matheusz Grochowski
Karol Rulikowski mp
Paweł Krajewski,
Jan Kruszewski rt.
Adam Mieczkowski
Carolus Zakrzewski mp.
Antoni Mieczkowski,
Paweł Dąbkowski,
Maciej Dąbkowski,
Tomasz Grochowski
Kazimierz Grochowski,
Walenty Czartoszewski
Jan Żytowski,
Jan Dąbkowski
Jan Sasinowski,
Maciej Sasinowski,
Benedykt Sasinowski rt.
Paweł Dąbkowski
Tomasz Klimaszewski rt.
Jan Klimaszewski rt.
Benedykt Modzelewski
Szymon Ręski
Marcin Ciecierski
Ignacy Modzelewski rt.
Szymon Mioduszewski rt.
Kazimierz Modzelewski rt.
Michał Gosiewski mp.
Piotr Krajewski
Andrzej Klimaszewski rwł
Jerzy Sasinowski mp.
Jakób Wisniewski
Stanisław Łada mp.
Antoni Boguski
Baltazar Rybaczewski

Adam Lutostański
Walenty Długoborski
Szymon Wądołkowski
Stanisław Żytowski
Augustyn Łada,
Ignacy Konopka
Wojciech Konopka,
Andrzej Wdziękoński,
Józef Brajczewski,
Felicjan Jabłecki
Stanisław Tyszka rtrz.
Piotr Tyszka mp.
Andrzej Tyszka
Stanisław Szeligowski
Jozef Zarciewski
Jan Łada
Piotr Zanieski
Wawrzeniec Łada
Bartłomiej Gosk,
Jan Wróblewski,
Andrzej Sarniewski,
Jan Kotowski
Adam Kotowski
Stanisław Wziękoński
Franciszek Kołomyjski
Wojciech Ossowski mp.
Stanisław Sledziewski
Jan Krajewski mp.
Wawrzeniec Kulesza
Antoni Łada
Stanisław Popławski
Kazimierz Gronostajski
Michał Tyszka,
Wojciech Krajewski,
Szymon Zagroba
Paweł Klimaszewski
Jan Klimaszewski
Piotr Wdziękoński
Baltazar Krajewski
Marcin Saniewski
Franciszek Gosiewski
Stanisław Modzelewski
Maciej Zakrzewski
Piotr Konopka
Andrzej Konopka
Jan Lesniewski
Ignacy Mieczkowski
Joachim Gacki
Wojciech Klimaszewski
Jan Przezdziecki
Leo Krajewski BCZ mp.
K Krajewski
Józef Grabowski
Paweł Kropiwnicki rt.
Adam Modzelewski
Piotr Modzelewski
Antoni Proszkowski,
Bonawentura Mieczkowski
Wencesław Korytkowski,
Piotr Modzelewski